

ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΛΥΠΗ

ΥΠΤΥΣΙΜΕΝΗ γυναῖκα! Τρεῖς νιούς ἔχει, τρία παλληκάρια, ἕως ἐκεῖ ἐπάνω. Ὁ ἕνας ἀνθυπολοχαγός, ὁ ἄλλος δικαστής, ὁ τρίτος μουσικός. Ἀφοσιωμένοι στήν δουλειά των καὶ στήν μητέρα των. Οἱ προξενηταὶ πᾶνε κ' ἔρχονται, ἀλλὰ κανεῖς των δὲν βιάζεται. Ἡ πανδρεῖα δὲν θέλει ἀνυπομονησίαν· θάλλῃ μόνη της.

Ἡ μητέρα κατὰγεται ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. Δείπει χρόνια, ἀπὸ μικρὸ κορίτσι, ἀπὸ τὸ χωριό της· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀπομάκρυνσις ἀντὶ νὰ ἐλατιώσῃ, ἀπ' ἐναντίας, ἔχει ἀυξήσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον πρὸς τὰ χῶματα ὅπου ἐγενήθη, ὅπου πρωτογνώρισε γονεῖς, ὅπου πρωτόψαλλε καὶ ὅπου πρωτοαγάπησεν. Ὁ ἄνδρας της δὲν ζῇ· περιστοιχίζεται ὅμως ἀπὸ τοὺς τρεῖς λεβέντες καὶ αὐτὴ ἡ εὐτυχία ἔχει ἐλαφρύνη τὴν θλίψιν τῆς χηρείας.

Παρακολουθεῖ μὲ πόνον τὰ παθήματα τῆς πατρίδος της, τὰς θηριωδίας τῶν Βουλγάρων, τὴν εὐγενῆ αὐτοθυσίαν τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτίων καὶ ὁ νοῦς της ἀπηλλαγμένος ἤδη ἄλλων φροντίδων, διαρκῶς στρέφεται πρὸς τὴν σκλαβωμένην πατρίδα της. Πολλὲς φορὲς ποῦ λείπουν τὰ παιδιὰ της εἰς τὰς ἐργασίας των, αὐτὴ εἰς τὴν κινήτην πολυθρόναν της, ἐπάνω εἰς τὴν ταράτσαν, πλανᾷ τὰ βλέμματα πρὸς τὰ βουνὰ καὶ ὄνειροπολεῖ μίαν πατρίδα ἐλευθέραν. Ἐνα βράδν μάλιστα, τὴν ἐθώπευε τόσῳ λικνιστικῶς ὁ ἐσπερινὸς ζέφυρος, ὥστε ἀποκοιμήθηκε. Τῆς ἔλεγεν ἡ ἀπαλὴ ἐκείνη πνοὴ τοῦ ἀνέμου λόγια γλυκά, ἐνθαρρυντικά, ἐνόμιζεν ὅτι τῆς ἐδίδεν ὑποσχέσεις κ' ἐλπίδας. Ἐχουν πολλὰς φορὲς καὶ τὰ στοιχεῖα ψυχῆν χωρὶς νὰ ὁμιλοῦν καὶ λέγουν καὶ ἡ ἰδική μας ψυχὴ τὰ ἐννοεῖ καὶ παραδίδεται

μὲ μίαν γλυκύτητα εἰς τὴν μυστικὴν των φωνήν.

Τὰ βλέφαρά της ἔκλεισαν ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ, ἐνῶ ὁ νοῦς της ἤρχιζεν ἕνα φτερωτὸ ταξεῖδι καὶ ἔφθασεν ἕως τὸ χωριό της. Ὡ πῶς ἄλλαξε! Τὰ σπήτια ἐρειπωμένα. Μία σκιά ἐρημώσεως πλανᾶται εἰς τοὺς πρὶν ἀνθισμένους ἐκείνους τόπους. Ψυχὴ γεννητὴ. Μακρὰ μόνον ξανοίγουν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς της καπνὸν ὀλέθρου. Πολεμοῦν οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ ἀνάμεσα θαρρεῖ πῶς βλέπει τὰ παιδιὰ της... ναί, τὰ παιδιὰ της, τὰ βλέπει καὶ τὰ τρία. Ὁ ἕνας δίπλα στὸν ἄλλον· ὁ ἕνας ἡρωϊκώτερος τοῦ ἄλλου. Τρέμει ἡ καρδιά της μὴ τύχη καὶ πάθουν τίποτε. Εἶναι σπλάγχχνα της, εἶναι ἡ παρηγοριὰς της, τὰ λαχταρᾷ· ἀλλὰ συλλογίζεται καὶ τὴν πατρίδα της, ποῦ χάνει τόσα παιδιὰ της ἀπὸ τὰ βόλγα τοῦ ἐχθροῦ. Παρακολουθεῖ μὲ ἀγωνίαν τὴν λυσσώδη ἀλλ' ἀνίσουν συμπλοκήν· μὰ σὲ λίγο δὲν βλέπει σχεδὸν τίποτε ὁ καπνὸς τῶν ὀπλων τὴν ἐμποδίζει νὰ ἴδῃ τοὺς γιουὺς της· μίαν ὁμίχλη καὶ τίποτε ἄλλο... Περιμένει ἀνήσυχη, κυττάζει πρὸς τὸ αὐτὸ αἰωνίως σημεῖον, ἀτενῶς, διανοίγει οἱ οἱ προβάλλει ὁ ἕνας της γυρὸς· βαστά ψηλὰ τὸ σπαθί — ὦ πῶς λαμποκοπᾷ — καὶ ἀπὸ τὴν λεπίδα στάζει αἷμα κατακόκκινον... Ἴδου καὶ ὁ δεύτερος... κρατεῖ περὶ ἄπαντα τὴ σημαία... Παρέκει ξεχωρίζει μέσα εἰς τὸν καπνὸν ὁ τρίτος... Ὡ, τί περὶ ἄπαντα ποῦ εἶναι τώρα! Θέλει νὰ πεταχθῇ κοντὰ τους... Θέλει νὰ τοὺς βοηθήσῃ, θέλει νὰ ριφθῇ καὶ αὐτὴ μέσα εἰς τὴν φωτιά, ἔτσι ἄοπλος ὅπως εἶναι, μὲ μόνην τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Νομίζει ὅτι τώρα ζοῦν τὰ παιδιὰ της, ἐκεῖ στὴ φωτιά τῆς μάχης! Φθάνει ἕως αὐτὴν ἡ ὁσμὴ τῆς πυρρίδος· τὴν μεθᾷ καὶ θέλει, θέλει νὰ φθάσῃ στὰ παιδιὰ της, νὰ τὰ φιλήσῃ. Μὰ δὲν προφθάνει... Σὲ λίγο βλέπει καὶ τὰ τρία κάτω στὴ γῇ πεσμένα... Τὸ σπαθί τοῦ ἐνὸς εἶναι σπασμένο, ἡ σημαία τοῦ ἄλλου τρυπημένη, τὰ χεῖλη τοῦ τρίτου κλειστά. Ἐνα φῶς μόνον σκορ-